

September 2015

I denne utgaven:

DENNE UTGAVEN INNEHOLDER

Leder, side 2

**TEMAFOREDRAG OG TURER
FREMMER :**

24. september 2015

«Alzheimerdagen» (se s. 3)

21-25 sep «Seniorfestivalen»
(se s. 4)

29. oktober 2015

Arne Knutsen, Handelshusene i
Ålesund (se omtale s. 9)Referat av foredraget 27.08:
(Se s. 5 + 6)HUSK: (Quo Vadis) 7. oktober
Opera Nordfjord
«MASKEBALLET» s. 5

OM DEMENS (se s. 3 + 7)

Nytt fra Seniorboliklubben (s. 10)

Informasjon om kontakt-
adresser til gruppene, til-
litsmenn, om formålspar-
agrafen og avtalte møtetider
for gruppene:Kontaktadr. til gruppene, s. 11
Tillitsvalgte for 2015, s. 12
Møteplanen høsten 2015, s. 12**Støtt våre sponsorer:**BRAGES Bilforretning og
Sparebanken Møre, s. 11Org.nr. 987 814 217
Bankkonto 3910 26 50933
Våre nettsider finner du på
www.puiaa.no

Klar septemberdag. Ellingsøyfjorden med Lille Kalvøy i forgrunnen

Møter, temamøtene og turer fremover24. sep. 2015 **Alzheimerdagen** (se info på s. 3)29. okt. 2015 **Arne Knutsen**, tema «Handelshusene i Ålesund»26. nov. 2015 **Prof. Terje P. Hagen**, tema «Kommunereformen»

Desember: Julemøtet. Info og dato senere.

Se gjerne på våre hjemmesider www.puiaa.no for oppdatert informasjon!

Det faste er at vi møtes siste torsdag hver måned, på Høgskolen i lokalet Naftadjupet, kl. 1800—og at vi møtes til sosialt samvær etterpå, over en kopp kaffe og litt å bite i. Inngangspenger kr. 50,-

Jeg vil gjerne bli medlem av Pensjonistuniversitetet i Ålesund

Fornavn: _____ Etternavn: _____

Fødselsdato (må oppgis): ____/____/____

Gateadresse: _____

Postnummer: _____ Poststed: _____

Mobiltelefon: _____ Fasttelefon: _____

Din epostadresse: _____

Bladet blir sendt pr. epost til alle medlemmene. Ønsker bladet også i posten ____ (sett X)

Medlemskapet er gyldig når kontingent kr 300,- er betalt til konto 3910 26 50933

(Husk å oppgi eget navn ved innbetaling).

Du må gjerne melde deg inn ved å sende en epost med alle opplysningene til: post@puiaa.no
eventuelt direkte til sjur.brande@live.no eller herbert@gartz.no

Hei igjen

Nå som sommeren har forlatt oss, vil jeg ønske vel overstått til dere alle. Det har ikke vært den aller beste sommeren, men vi er vel som alltid optimister og håper på bedre takter neste år.

Høsten er allerede i ferd med å gjøre sitt inntog, og bjørka har nå fått de første gule blada .

Men denne høsten har vi faktisk noe spesielt å se fram til, nemlig lokalvalget. I skrivende stund er det faktisk nøyaktig en uke til vi skal gå til urnene. Det er et spennende valg i år, både for oss personlig, og et viktig valg for byen vår.

Det store spørsmålet er selvsagt hvem vi skal gi vår stemme til, og her er det mange viktige spørsmål å ta stilling til. Viktigst av alt kanskje, hvem kan best løse den økonomiske Robekflokken vår kjære by er kommet i. Iflg Sunnmørsposten mener flertallet at AP vil være dyktigst på økonomistyring, med Høyre og Frp på andre og tredjeplass. Ja, mange mener sikkert at AP med byens første kvinnelige ordfører-kandidat vil være svaret, andre vil nok holde på et blått alternativ.

Kanskje vil noen også mene at et av småpartiene vil være et godt alternativ, ja, hvorfor ikke stemme grønt denne gangen? Miljøpartiet De Grønne sanner jo stemmer over hele landet i disse dager.

Et annet alternativ, som nok kan friste mange, er de partipolitisk uavhengige Ålesunds- og Sunnmørslistene.

For oss pensjonister er vel eldreomsorgen et viktig anliggende. Vi vil selvfølgelig ha enerom for alle i omsorgsboliger og sykehjem, godt og fristende

kosthold og gode fritidsaktiviteter for dem som er i stand til det. I det siste har vi kunnet lese mye i media om offentlig versus privat omsorg.

Det virker som de fleste i byen er godt fornøyd med det kommunale omsorgstilbudet, og det privateide firmaet Oransje har hatt svært få kunder. Her er jeg enig med flertallet, og mener at privat omsorg kan vi klare oss uten.

Jeg syns at hjemmetjenesten/hjemmesykepleien gjør en god jobb med svært knappe ressurser. De skulle sikkert gjerne slått av en prat med «pasienten», men tiden strekker dessverre altfor ofte ikke til.

Andre viktige sakter som bypakken og bompenger, skoler og barnehager, kommunesammenslåing og kulturtiltak, vil sikkert også spille en rolle for mange.

I et nylig intervju med Leif Hovde i Sunnmørsposten om hans mangeårige innsats i formannskap og bystyre, ble han spurt om hva som hadde vært insittament for hans mangeårige virke i byens styre og stell. Hans svar var enkelt og slående. Han hadde gjort sin borgerplikt.

La oss gjøre det samme , nemlig vår borgerplikt, den 14. september.

GODT VALG

Åshild

Vær snill å si fra om endringer i dine adresser, telefonnummer, e-poster, og andre ting som vi kan bruke for å nå frem til deg med beskjeder, forsendelser og spørsmål.

Det er tidkrevende for styret å finne ut av slike ting i etterkant, og du kan gå glipp av ting!

Alzheimerdagen

24 sep. 2015

For denne anledningen er det invitert foredragsholdere fra Maurtuva Vekstgård (Inderøy kommune) og vår lokale stortingspolitiker Harald Tom Nesvik.

«Maurtuva vekstgård – Livslust på grønn resept»

Foredrag ved Ida Stene Tangstad og Kjerstin Heggdal Grimstad om Maurtuva Vekstgård sine innovative tilbud til hjemmeboende personer med demens i regi av Inderøy kommune.

Foredraget vil ha fokus på de tilbudene som er etablert på Maurtuva Vekstgård i Inderøy kommune til

hjemmeboende personer med demens, nemlig TrivselsTreffet og Pensjonist Pensjonatet.

Harald Tom Nesvik

har følgende tema for sin presentasjon:

«Demensplan 2020 –
Signaler og visjoner»

En aldri så liten «Gladnyhet»:

Forskere sier demensutviklingen har stabilisert seg

Andelen demenspasienter ligger stabilt i flere vesteuropeiske land, en utvikling stikk i strid med tidligere antakelser om en kraftig økning, ifølge en ny forskningsrapport.

(Sakset fra NTB 21.8 2015)

Forskere ved University of Cambridge har sett på funn fra fire forskningsrapporter fra Sverige, Nederland, Storbritannia og Spania. Resultatet er nå publisert i det medisinske tidsskriftet The Lancet.

I Storbritannia har andelen falt, og i Spania har andelen falt for menn. I Sverige og Nederland har ikke andelen endret seg vesentlig, ifølge rapporten.

– Selv om befolkningen har blitt eldre, er antallet demenspasienter det samme, sier professor Carol Brayne om tallene for Storbritannia til BBC.

Forskerne vet ikke hvorfor utviklingen ser ut til å ha stoppet opp, men sier bedre folkehelse, høyere utdanning, mer trening og mer fritid kan være mulige årsaker.

Med andre ord:

* Husk å trimme

regelmessig!

* Aktiver de «små grå» -
for eksempel gjennom
aktivt medlemskap i
Pensjonistuniversitetet!

ÅLESUND SENIORFESTIVAL 2015

Kjære Seniorborgere! Ålesund Seniorfestival Komiteen for Ålesund seniorfestival vil ønske Ålesundseniorene velkommen til ei ukes festival i tiden 21. til 26. september 2015.

En seniorfestival skal være til glede for deltakerne. I tillegg har festivalen et mål å vise den fantastiske vitaliteten som er blant byens eldre generasjon. En senior skuer ikke bare bakover. En senior ser fremover og mange er klar til å delta i byens ulike aktiviteter. Aktivitet og sosial tilhørighet er nøkkelord for å ivareta god helse.

Festivalens motto er: "Livsglede i eldre år"

På byens Seniorsentre og Frivilligsentralen i Kirkegata foregår det en masse aktiviteter hele året. Benytt disse. Programmet er omfattende med seniordans på Rådhuset, kunstutstilling i Spjelkavik seniorsenter, musikkunderholdning på alle omsorgssentrene. Arrangement i egen regi på Emblemen, foredrag i samarbeid med Pensjonisuniversitet og markering av Alzheimerdagen i samarbeid med Ålesund og omegn demensforening, for å nevne noe.

Åpningsforestillingen tirsdag 22. september kl 13.00 blir i Spjelkavik kyrkje, med Karoline Kruger og Sigvart Dagsland. Leder for kultur og oppvekst Knut Anders Oskarson vil hilse fra byen.

Lørdag 26. september feirer vi Den Internasjonale Eldredagen med gruppen "Stilett" hvor 10 profe-

sjonelle damer underholder med uroppførelse på Arbeideren.

Vi vil takke sponsorer, annonsører, personer og foreninger som har gjort det mulig for oss å arrangere Seniorfestivalen.

Hilsen komiteen for Seniorfestivalen.

Ikke fått programmet / brosjyren?

Pensjonistuniversitetet i Ålesund har fornøyelsen av å kunne presentere hele programmet på vår HJEMMESIDE, www.puiaa.no

Åpne hjemmesiden (www.puiaa.no). På åpningssiden, klikk deg ganske enkelt inn på linken som du finner rett under teksten om seniorfestivalen

(linken ser slik ut:) [Seniorfestivalen 2015](#) (14.14 mb)

og studer programmet og den flotte brosjyren!

VI MINNER OM OPERATUREN 7. OKTOBER

Quo Vadis-gruppa besluttet også i år å arrangere reise til Nordfjord på opera den 7. oktober.

Det regnes med max. 50 deltakere.

Priser, påmeldingsfrist og annen informasjon kommer vi med i septemberutgaven av PUbladet. [Følg også med på våre hjemmesider \[www.puiaa.no\]\(http://www.puiaa.no\)](#)

Dette til orientering;

Kostymeoperaen »MASKEBALLET«

Opera Nordfjord i samarbeid med Den Norske Opera & Ballett

Operahuset Nordfjord

Speledato: 7. oktober 2015

«Operaen handler om maskeballet på Kungliga Teatern 16. mars 1792, der kong Gustaf III av Sverige vart skoten. Då kongemord var eit problematisk tema å skrive om i samtida, måtte Verdi skrive om operaen fleire gonger. Ved premieren i 1859 var handlinga lagt til USA, og i Sverige vart ikkje originalversjonen av Maskeballet tillaten oppført før i 1927. Det er denne versjonen Opera Nordfjord innbyr til, i eit tett samarbeid med Den Norske Opera & Ballett.»

Kontingent

Kontingent for året 2015

Vi holder på med oppdatering av medlemsregisteret og innbetaling av kontingent. Dette er et tidkrevende arbeid og vi trenger din hjelp til å holde registeret korrekt. Det er kostbart å sende 330 kontingentbrev i posten, og vi valgte derfor først å bruke e-post og deretter SMS.

Har du betalt kontingenten for 2015—så ber vi deg om å se bort ifra denne teksten!

Dersom du skulle ha oversett den opprinnelige henvedelsen, ville vi satt pris på om du kunne betale kr. 300 til vår konto 3910 26 50933. Bruk én blankett til hvert medlem.

Det er svært ønskelig at du melder fra om endringer i postadresse, e-postadresser, mobiltelefon og eventuell endring i medlemsstatus. Du kan sende slik informasjon til kasserer, eller andre i styret om du vil.

Husk også å si fra til 1880 og andre registre om offentlige endringer.

Hjemmesidene våre er kraftig oppgradert og se der fra tid til annen om du har anledning, eller når du trenger informasjon. Der ligger også mulighet til å sende e-post til styret.

Bruk medlemsskapet ditt aktivt, du finner alle gruppene på side 11 i bladet, og delta på foredragene. Du treffer nye venner med felles interesser i PU.

Vennlig hilsen
Sjur Brande, kasserer

Her er opplysningene som skal påføres giroblanketten
forfallsdato ../.. (snaarest!)

i merknadsfeltet: Kontingent for 2015

Medlemsnummer

mottaker:

Pensjonistuniversitetet i Ålesund
v/ S. Brande
Postboks 4019 Moa
6048 Ålesund

REFERAT

Spjelkavika før og nå

Fra videoopptak av musikklaget på Kollen tonet

“Fagert er landet ---“ over

Spjelkavik 17. mai slik det har gjort i svært mange år, siden Musikklaget

Brage spilte der første gang

i 1910. Slik åpnet **Peder Nedregård, godt assistert av Jan Rødset**, som styrte PC og bildene, høstens første temamøte 27. august, om Spjelkavik før og nå. Forsamlingen ble raskt tatt med tilbake i tid, og som ventet ble det mest om Spjelkavik før.

En gjeng fra Spjelkavik dro på sykkelstur til Vardal ved Gjøvik, for å besøke den populære gamle læreren sin. I Vardal var musikklaget nedlagt, og de fikk kjøpt åtte instrument for kr 150. Grunnen var lagt og Musikklaget Brage ble startet i 1907.

I 1934 skulle Brage spille under Landsungdomstevnet i Narvik. Da trengtes uniformer, med hvite bukser. Ikke enkelt i trettiåra, men av hvite hvitemelsekker fikk alle bukser og kunne dra på den lange båtturen. Og da de først var i Nord-Norge dro de like godt videre til Nordkapp. Der ble de satt i land på svaberga, ikke vei enda, og ble det første korpset som spilte på Nordkappplatået.

Det var et aktivt kultur- og organisasjonsliv i Spjelkavik tidlig på 1900-tallet. Ungdomslaget stiftet 1906 fikk sitt hus i 1908, og var en av spirene til Noregs Bondeungdomslag.

Den gang som nå var det forskjellige kristne grupperinger og menigheter. Der var Misjonshus med egen forstander. Bedehuset fra 1903 ble nedlagt 1962. Flere kor har sluttet, nye har kommet til.

Mye av det den 85 år gamle Peder Nedregård kunne fortelle, var selvopplevd. Han har vært og er fortsatt svært aktivt med i det som skjer i Spjelkavik, og sammen med sin kunnskap om og kjennskap til bygda, fylt med fakta og detaljer, hadde han et godt tak på den lydhøre forsamlingen.

Han fortalte også om kvinneforeninger og lag, men sa også at som mann var dette ikke det han hadde best kjennskap til. Det ble til tider såpass mye detaljer og fakta at referenten måtte melde pass flere ganger når det gjaldt å få med seg alt.

Sport og idrett er blant Peder sine desiderte hovedinteresser, og da må en si noe om Spjelkavik Idrettslag, hvor han nå er aktivt med i arbeidet med den nye hoppbakken. SIL ble stiftet 18.3.1932. Den første hoppbakken stod ferdig i 1936, men på grunn av snømangel ble den først åpnet året etter. Tidligere ble det drevet både med boksing, sykling og bueskyting. Nå drives det med håndball og fotball, men mest kjent er nok den aktive alpingruppa. Ett år kom hele damelandslaget fra Spjelkavik. Fortsatt heier vi på deltakerne på landslagene herfra.

Spjelkavik var også et viktig industristed. Romsdølen Hans Pedersen Mittet startet Spilkevigs Snøre

Fra statuen til H.P.Mittet

-Not-& Garnfabrik. En helt spesiell "forsyn" mellom angel og line var svært populær. Mittet hadde mange ideer, men ikke alt ble realisert. Siden ble området landets største notbørsentrum. Det kom kraftsta-

sjon i elva, og en fikk landets første elektriske tørking av fisk. Det ble handlet med bensin, som ble fraktet i fat på lastebil i distriktet fra Åndalsnes til Fosnavåg. Skofabrikken husker mange, men navnet "Puntlærgata" er enda ikke blitt godkjent. Det meste av dette er nå borte, men Myrstad er fortsatt i full drift. Myrstad kom fra Nordfjord og startet bakeri i 1908. Men den største industribef-

driften ble Brødrene Sunde, som i følge Peder fikk sin begynnelse etter en uenighet om en grøft.

Nedregård (Nergaren) ble ryddet på 15-hundretallet. I det gamle stabburet skal det fortsatt finnes tømmer hentet fra kirke nedtatt på Skodje. Moa var gården som ble sist oppdyrket. Ei myr ble dyrket opp som nødsarbeid. Fattigfamilier ute fra byen fikk parseller, og det ble gjødslet med dotønner fra byen.

Det var mange planer for Moa: Flyplass? Radiomast? Jernbanestasjon? Landbruksskole? Peder fikk sin første faste jobb som 12-åring ved Eriksens Gartneri, hvor han jobbet fra 0730 til 1830 annenhver dag. Under krigen var de heldige og fikk med kålhoder hjem.

Ungdomsskolen ligger på gården Bigton. Navnet tok en sjømann med hjem fra Bigton på Shetland, hvor han hadde havnet en tid mens han var til sjøs. Og så avsluttet Peder med bilde av Bigtonhytta, et landemerke for turfolk når en går innover fjellet. Disponent Bigton for Spjelkavikruta fikk hytta bygd, og det ble anlagt løyper opp til hytta for skiturister. Området er fortsatt svært populært og stier og merking er holdt godt ved like.

Publikum satt bundet av det som ble fortalt i vel en time, og flere nikket gjenkjennende. Livet i Spjelkavik var nok slitsomt for mange. Slik var det. Men det hadde likevel vært overskudd til kulturaktiviteter og sport. Det var interessant å høre fortalt hvordan det var, og samtidig litt trist å høre at ganske mye også er blitt borte.

Peder Nedregård og Jan Rødset fikk stor og velfortjent applaus. De har begge vært aktive deltagere i det som har skjedd i Spjelkavik i mange år, og nå er det opp til dagens generasjon å følge opp og skape den fremtidige historie.

Noralv

Tidlige tegn på demenslidelse

Forskjellige typer demens kommer snikende så sakte at de nærmeste knapt registrerer at det skjer endringer med en persons karakter. Man bortforklarer endret oppførsel, og benekter at noe er i ferd med å skje. De som står litt i utkanten har kanskje lettere for å se at personen ikke lenger er den samme. Men de har vanskelig for å si det til de pårørende, naturlig nok.

Faktum er at tidlig diagnose og medisinerer vil kunne dempe utviklingen, men vi har ikke noe kjent behandling som vil stoppe utviklingen. Tegnene på sykdommen er lett å overse, fordi den utvikler seg langsomt over veldig mange år. Den kan starte som regel i 60-årene, sjelden før, men oftest jo eldre man er. Den angriper hvem som helst. Det sies at arvemessige forhold har en liten, men eksisterende påvirkning.

Nasjonalforeningen for folkehelsen har laget en kort stikkordsliste som kanskje kan være til hjelp for å se hvilke endringer som muligens kan tyde på en demenslidelse:

Hukommelsessvikt som påvirker arbeidsevnen
Problemer med å utføre vanlige, dagligdagse oppgaver

Språkproblemer, spesielt med å huske navn på ting eller personer

-Oppmerksomhets- og konsentrasjonsproblemer

-Problemer med å huske tid og sted

-Svekket dømmekraft, f.eks. problemer relatert til økonomi

-Problemer med abstrakt tenking

-Feilplassering av gjenstander

-Forandring i humør

-Adferdsendringer

-Tap av initiativ og engasjement

Kilde: Nasjonalforeningen for folkehelsen)

Den største byrden å bære med en dement person i kretsen faller på de nærmeste pårørende. Den som ikke har erfart det har liten mulighet til å forstå hvilken belastning det medfører.

Hvilke boforhold kan den syke ha, og hvem har ansvaret i den første tiden?

Privat hjem, ennå ikke oppdaget demens: Kartlegge trolige tilfeller via god kommunikasjon med eksternt, faglig personell. Kjøreferdigheter undersøkes

Utrednings-/avlastnings-enhet for demente i tidlig fase: Benytte et profesjonelt undersøkelses-senter om det finnes i nærheten.

Privat hjem, udiagnostisert demens i tidlig fase: Gi opplæring til familien slik at alle kan leve med forholdene, med profesjonell støtte.

Privat hjem, diagnostisert demens i midlere fase: Gi dypere opplæring til familien slik at alle kan leve med forholdene.

Privat hjem, diagnostisert demens i sen fase: Fagutdannede tar over ansvaret

Korrekt diagnostisering så tidlig som mulig er viktig for å sette inn behandling. Det er en alvorlig diagnose og har så stor negativ innflytelse på familielivet at mulige tilfeller må undersøkes av faglig personell. Til beste for alle parter.

Sjur Brande

Våre hjemmesider: www.puiaa.no

Ikke alle er klar over, eller tenker på, at pensjonistuniversitetet har sine egne HJEMMESIDER

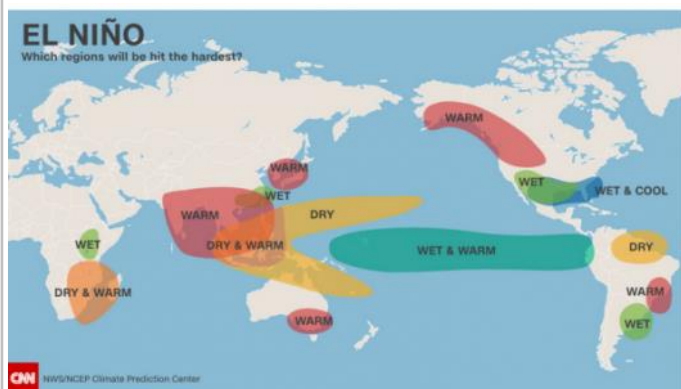
Følg med på puiaa.no, så får du informasjon og nyheter mye hurtigere enn om du må vente på neste PUbld !

(Herbert)

El Niño er i ferd med å utvikle seg i Stillehavet: det blir kanskje den sterkeste siden 1950.

El Nino, som er spansk for "den lille gutten" eller "Jesusbarnet," refererer til en type værmønster som forekommer i enkelte år, og vanligvis toppe seg i vintermånedene på den nordlige halvkule.

Ifølge Verdens meteorologiorganisasjon (WMO), er det nå en moden El Niño som er til stede i Stillehavet. Det fremste tegnet på at en El Niño utvikler seg er økende temperaturer i overflatevannet.

Akkurat nå, vil farvannet i det øst-sentrale, tropiske Stillehavet trolig overstige 2°C over gjennomsnittet, noe som tyder på at dette kan være en av de sterkeste El Niño siden 1950, og plassere den i lag med tilsvarende hendelsene i årene 1972-1973, 1982-1983 eller 1997-1998.

Har El Niño påvirkning også i Europa, og kanskje i Norge? Her et utdrag fra en artikkel fra Norsk Polarinstitutt:

El Niño påvirker europeisk klima

En artikkel fra Norsk Polarinstitutt 22.10 2004

El Niño er en oppvarming av Stillehavets overflate som skjer hvert tredje til sjuende år. Fenomenet er kjent for å ha effekt på Nord-Amerika og Afrika, men innflytelsen kan faktisk rekke så langt som til

Europa. Forsker S. Brönnimann og hans kollegaer, med viktige bidrag fra Norsk institutt for luftforskning (NILU), Norsk Polarinstitutt og Universitetet i Oslo, har sett på klimadata fra årene 1940-42. Da ble en unik atmosfærisk uregelmessighet identifisert i data fra ballonger, fly, og bakkebaserte instrumenter. Uvanlig høy arktisk temperatur og kalde vintre i Europa sammenfalt med ekstreme verdier av ozon og sirkulasjon i stratosfæren. Utløseren synes å ha vært en forbindelse mellom en sterk El Niño-episode og et kaldt nordlig Stillehav.

*Men **El Niño påvirker mer** enn det—og «slår til» nærmere enn vi tenker oss, om enn på et litt mer indirekte vis:*

I min tidligere jobb som markedsjef for en lokal produsent av bl.a. oppdriftsprodukter til fiskeflåten, og i dette tilfellet spesielt produkter til nøter for makrell- og tunafisket ut ifra vestkysten av Sør- og Mellomamerika, var El Niño en «naturkraft» man absolutt måtte ta med i sine markeds- og salgsplaner, produksjonsplaner og budsjetter! I

kjølvannet til El Niño gikk nemlig fangsten av de viktigste fiskearter langs kysten av Chile, Peru og Ecuador ned som en stein. Dette påvirket også fisket ut fra for eksempel Venezuela, Panama og helt nord til Mexico. I forbindelse med en sterk El Niño så kunne eksportere fra Ålesund til disse landene for en periode bli kraftig rammet, noe man selvsagt måtte forholde seg til. Jeg tar nok ikke så mye feil når jeg kan antyde at også andre lokale fiskerirelaterte produsenter, med salg til disse landene, hadde samme utfordring.

Gjett om man fulgte med på syklusen og styrken til El Niño!

(Herbert)

Hva er årsaken til El Niño

Klimaforskere er alltid på utkikk etter en El Niño, siden fenomenet påvirker hvordan høye globale temperaturen vil stige i dette året, hvor alvorlig tørken vil kunne plage Australia og Asia, og om ikke det regnsultne California vil få den nedbøren det så desperat trenger.

De fleste av oss derimot oppfatter El Niño som noe som bringer «undergang», som etterlater flom, tørke, tropiske stormer og snøstormer i sitt kjølvann. Alvorlighetsgraden av en slik hendelse, avhenger selvsagt av hvor man bor. India, Australia og Indonesia er historisk sett hardest rammet.

I fravær av en El Niño, vil varme havstrømmer flyte fra øst til vest, på grunn av planetens rotasjon rundt sin egen akse. Over tid absorberer vinden noe av varmen, og gir den fra seg lenger øst, i Australia og Asia. Så, på et tidspunkt, blir vannet i øst varmt nok til at systemet kommer i ubalanse.

Idet varmesystemet prøver å oppnå likevekt, begynner varmt vann å strømme i revers fra øst til vest, og drar da med seg nedbør. Som en konsekvens vil noen deler av verden bli utsatt for en overflod av regn og uvær, mens andre deler vil se heller lite av dette.

El Niño oppstår hver femte til åttende år. Når overflatevanntemperaturer overstiger 1°C over gjennomsnittet, er den såkalte El Niño terskelen nådd. I august har overflatetemperaturer variert med mellom $1,3^{\circ}$ og $2,0^{\circ}\text{C}$, noe som tyder på denne aktuelle El Niño allerede er blitt ganske sterk. I tillegg så har også andre kjennetegn blitt identifisert: skydekke-mønsteret og nedbør nær og øst for den internasjonale datolinjen, og svekkelse av «Tradewinds» fra vest til det øst-sentrale Stillehavet.

Den verste El Niño, som skjedde i 1997, drepte

23.000 mennesker og etterlot skader for 45 milliarder U.S. Dollar!

El Niño påvirker også klimaet. 1998 var det til da varmeste året som var registrert. Imidlertid var 2014 det varmeste året som er registrert uten en El Niño.

Foruten været, endrer denne «kaos-fyrsten» også fiskenes vandringsmønster, idet den jager bort kaldtvannsfisk – som er selve ryggraden i fiskeindustrien i Sør-Amerika. Det er selvfølgelig også noen positive sider ved El Niño. For eksempel får Uruguay bedre jordbruksforhold. For det meste er det dog ingen som direkte ønsker El Niño velkommen...

(nedkortet og fritt oversatt fra en artikkel i ZME Science web-side. Hele artikkelen finnes (i engelsk språk) på <http://www.zmescience.com/ecology/climate/el-nino-pacific-2015-432342/>)

TEMAMØTE 29. okt. 2015

Arne Knutsen, tema «Handelshusene i Ålesund»

Arne Knutsen, engasjert ålesunder, og forfatter av boka om Verpingsvika «arbeiderstrøket i Ålesund». Boka tar for seg både området rundt Verpingsvika og hvordan oppvekstkåra var for barna der.

Flere somre har han brukt som mannskap på “Wyvern av Aalesund”, og vært engasjert i arbeidet med Tall Ship Races.

Arne Knutsen er opptatt av mange temaer om byen vår, og på oktobermøtet kommer han for å holde foredrag for oss om Handelshusa i Ålesund.

Vi har forsøkt å tenke gjennom spørsmål som du måtte ha, f.eks:

- Når skal jeg bestemme meg?
- Hva får jeg for min nåværende leilighet i forhold til det jeg må betale?
- Må jeg betale alt, eller kan jeg få rammelån som kan gi meg litt ekstra å rutte med?
- Hvor i byen er det aktuelt å bygge?
- Hvor lang tid vil det ta før jeg kan flytte inn?

Vi har laget fyldig informasjon i skrevet **Skal vi flytte, sammen.** Du finner det på nettsidene, under Seniorbolig. Kontakt oss gjerne for nærmere informasjon.

Det kommer en dag da vi innser at vi ikke er fullt så spreke vi heller..

.. at det ikke lenger er så lett å klatre på taket, slå gresset, måke snø, ligge på kne og luke i bed.

Da kan det være fornuftig å ha etablert seg slik i god tid at man kan bo trygt i et hyggelig miljø i en bolig tilrettelagt for seniorer.

Hva vil vi?

Seniorboligklubben Ålesund, (SBK), er en frivillig, ikke-kommersiell forening som har som formål å samle eldre som ønsker å ta ansvar for eget liv i hensiktsmessige bofellesskap som prioriterer trygghet, tilhørighet og kvalitet.

Kontakt oss slik:

Telefon:
9220 3697 Sjur Brande
9081 9872 Harriet Pedersen
9057 8180 Lauritz B. Skjong

Email: post@puiaa.no
Nettside: www.puiaa.no

Postadresse:
Seniorboligklubben v/Sjur Brande
Postboks 4019 Moa, 6048 Ålesund

.. og si at du vil bli med i Seniorboligklubben.

SENIORBOLIGKLUBBEN ÅLESUND (SBK)

Det offentlige kan ikke gjøre alt for alle – derfor må vi gjøre noe selv!

Alene er det ikke enkelt å få etablert en seniorbolig slik at det blir lettere å greie hverdagen. Men sammen kan vi løse denne oppgaven.

*Seniorboligklubben arbeider
for å bygge nye boliger
tilpasset våre behov*

Bli med på dugnad

Gjennom Seniorboligklubben kan vi bli mange nok til at vi i fellesskap kan bygge hensiktsmessige boliger. Vi ønsker å bygge boligblokker på egnede steder i Ålesund.

Når vi er mange kan vi få f.eks. vaktmester, gode servicetilbud, gjesteleilighet til våre besøkende, og tjenester av mange slag. Vi ønsker å skape et godt sosialt miljø slik at det kan gjøre hverdagen enklere og tryggere for oss.

Det er en god begynnelse om du melder deg som medlem i Seniorboligklubben. Det forplikter ikke, men medlemsskap gir deg rett til å velge deltagelse i ett av prosjektene vi etablerer.

**VIL DU VÆRE
MED PÅ Å
SKAPE NOE
SOM GIR DEG
TRYGGHET OG
GLEDE?**

Å bli medlem i Seniorboligklubben koster kr. 200/år.

I Seniorboligklubben får du ansiennitet etter innmeldingsdato, så nøl ikke med å melde din interesse nå. Det er anledning til å tegne medlemsskap etter fylte 55 år.

Når SBK fremforhandler et tilbud til medlemmene gjelder ansiennitet etter tegningsdato, men disposisjonsrett til boligseksjon kan først skje til medlem som har fylt 60 år.

Ved fraflytting skal boenheten legges ut for salg til medlem av SBK Ålesund etter vilkår som blir fastsatt for det enkelte prosjekt. Disse kan være organisert som f.eks. borettslag, sameier eller borettslag med spesielle klausuler. Dette bestemmer medlemmene selv.

Behovet for antall soverom forandrer seg over tid. Det samme gjør lysten til å måke snø og klippe gress.

Snakk med oss om salg av bolig, samt finansiering og forsikring av ny bolig. Ta kontakt, så ser vi på mulighetene. Tlf. 70 11 30 00.

SPAREBANKEN MØRE

Kontakt til studiegrupper

Gruppe	Leder	Telefon	Epost
Koordinator	Noralv Breivik	41440438	noralv.breivik@mimer.no
Litteratur 2	Gunhild Humblen	41208666	gunhild.humblen@gmail.com
Litteratur 3	Liv Ingebrigtsen	91557760	liv.barbro.ingebrigtsen@mimer.no
Litteratur 4	Liv Holte	70143132	liv.holte@hotmail.com
Byen vår	Arne Edvardsen	91729176	arne.edvardsen@mimer.no
Quo Vadis	Sigurd Dybvik	91107120	sidy@mimer.no
Kunst	Astri Hatløy	70143085	astrid.hatlo@mimer.no
Helse & velvære	Elisabeth Bondevik	92622249	elisabeth.bondevik@mimer.no
Digital foto	Reidun Haavik	98806011	reidun.haavik@hotmail.com
Engelsk litteratur	Henry Norton	41362436	hrnorton2@gmail.com
Samfunn	Oddny Heen	90574183	oddny.heen@hotmail.com
Kunstmaling	Asbjørn Lade	70155004	alade@online.no
Spansk (viderekomne)	Anne Løvold	97988596	loevann@hotmail.com
Data A	Frøydis Flem	91158341	frooflem@online.no
Data B	Åshild Fallgren	70121046	aafall@online.no
Data C	Ole Andreas Devold	92499188	oasd@online.no

Vi hører av og til at ordet *universitet* i navnet vårt kan mislede noen til å tro at man trenger all verdens avanserte bakgrunn, eller at vi sysler med ubegripelige tanker, og sånt noe.

Dette er helt feil. Vi er rett og slett en gjeng av enkle og greie mennesker av alle slag, som er interessert i lære ting som vi kan ha glede av sammen med andre. Så enkelt er det!

Les mer om formålet med vår felles aktiviteter på neste side — og si gjerne fra om du vil være med i noen av våre grupper.

Eller om du vil starte en ny gruppe?

Ta gjerne en titt på våre hjemmesider:
www.puiaa.no

BRAGES®

BILFORRETNING

service@brages.no
www.brages.no
telefon 7017 8200

vi lever av din tillit

Adresselapper settes her

Returadresse ved feil adresse:

Pensjonistuniversitetet i Ålesund
v/ Herbert Gartz
Larsgårdsalleen 48
6009 Ålesund

B

Tillitsvalgte 2015:

Leder Åshild Nordhus, Store-Nørve 13 d, 6009 Ålesund, tlf 97177510, aanordhu@online.no
Styremedlem (nestleder) Herbert Gartz, Larsgårdsalleen 48, 6009 Ålesund, tlf 90048885, herbert@gartz.no
Styremedlem (studiekoordinator) Noralv Breivik, Urabakken 7, 6017 Ålesund, tlf 41440438, noralv.breivik@mimer.no
Styremedlem (kasserer) Sjur Brande, Nybøbakken 7c, 6011 Ålesund, tlf 9220 3697, sjur.brande@live.no
Styremedlem Liv A. Welle, Johanmarka 2, 6017 Ålesund, tlf. 99711254, liv.welle@hotmail.com
Varamedlem Helene Birkeland, Klokkersundvn. 11, 6015 Ålesund, tlf. 90921130, helbirke@online.no
Varamedlem Asbjørn Lade, Moa Park 2, 6018 Ålesund, tlf. 974 01 117, alade@online.no

Redaksjonskomiteen består av:

Herbert Gartz, tlf.90048885, herbert@gartz.no; Lars Olausen, tlf. 91531312, lars.olaussen@gmail.com;
Sjur Brande, tlf 92203697, sjur.brande@live.no; Åshild Nordhus, tlf 97177510, aanordhu@online.no

Pensjonistuniversitetets virksomhet er dannet på frivillig innsats, kombinert med egeninteresse og individuelle ønsker, samt behovet for sosial kontakt. Det å dele felles interesser er givende. Det gir oss nytt engasjement og utfordringer, utvider vår horisont, og gir oss nye kunnskaper. Det sosiale samværet på denne konstruktive måten gir oss tilhørighet, og det fører til at nye vennskap dannes. I Pensjonistuniversitetet i Ålesund bruker vi idéene i *Universitetet for den tredje alder* slik:

1. Først og fremst å vekke lysten til å lære, og derved stimulere til egen aktivitet;
2. dernest å gi pensjonister mulighet til å ta styring over eget liv; og ikke minst
3. det å være med i et sosialt nettverk.

Det er ett av våre mange gode kort at Pensjonistuniversitetet har mange studiegrupper som drives med liv og lyst av egne medlemmer. Det legges stor vekt på det sosiale aspektet så vel som interessefeltet. Identitet, verdier og selvforståelse er andre poeng. Hovedparten av aktiviteten i studiegruppene våre bygger opp om akkurat dette. Vi diskuterer med respekt for andres meninger, og er velsignet fri for detaljert styring. Vi utvikler oss ved å lytte til hverandre, og modnes ved det.

Medlemskap er åpent for alle pensjonister og andre over 60 år. Medlemskap er uavhengig av tidligere utdanning og yrkesmessig bakgrunn.

Høsten 2015

Oppdatert: 11.08.2015		Pensjonistuniversitetet i Ålesund. Møteplan høsten 2015.																				Serv./rydd. Temamøte
Gruppe	Leder	Dag	Kl.	Måned	Aug.	September					Oktober				November				Desember			
				↓Sted Uke→	34	35	36	37	38	39*	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	
Byen vår	Arne Edvardsen	Tirsdag	1000-1145	Frivilligsentral		25		8		22		6		20		3		17		1		
Data A	Frøydis Flem	Onsdag	1000-1145	Sp.vik omsorgs.		26		9		23		7		21		4		18		2		
Data B	Åshild Fallgren	Fredag	1000-1145	Sp.vik omsorgs.			4		18		2		16		30		13		27		11	29. okt.
Data c	Ole Andreas Devold	Fredag	1000-1145	Sp.vik omsorgs.		28		11		25		9		23		6		20		4		24. sept.
Digital foto	Reidun Haavik	Mandag	1000-1145	Sp.vik omsorgs.			31		14		28		12		26		9		23		7	
Engelsk litteratur	Henry Norton	Mandag	1000-1145	Sp.vik omsorgs.			31		14		28		12		26		9		23		7	
Helse & velvære	Elisabeth Bondevik	Torsdag	Etter avtale	Etter avtale																		
Samfunnsgruppa	Oddny Heen	Onsdag	1000-1145	Sp.vik omsorgs.		26		9		23		7		21		4		19		2		
Kunst	Astrid Hatløy	Torsdag	1200-1345	Etter avtale			3		17		1		15		29		12		26		10	
Kunstmaling	Asbjørn Lade	Tirsdag	1200-1430	Sp.vik omsorgs.			1		15		29		13		27		10		24		8	
Litteratur 2	Gunhild Humblen	Mandag	1215-1400	Ål. Bibliotek		24		7		21		5		19		2		16		30		10. des.
Litteratur 3	Liv Ingebrigtsen	Mandag	1200-1345	Frivilligsentral		24		7		21		5		19		2		16		30		27. aug.
Litteratur 4	Liv Holte	Onsdag	1200-1345	Sp.vik omsorgs.			2		16		30		14		28		11		25		9	26. nov.
Quo Vadis	Sigurd Dybvik	Tirsdag	1200-1345	San.hjemmet Bogneset	18				15				13				10				8	
Spansk	Anne Løvold	Tirsdag	1330-1530	Sp.vik omsorgs.		25	1	8	15	22*	29	6	13	20	27	3	10	17	24	1	8	

Studiekoordinator: Noralv Breivik, Urabakken 7, 6017 Ålesund Telefon 70141876 Mobil: 41 44 04 03

E-post: noralv.breivik@mimer.no

Studiegruppene må være oppmerksomme på når de skal hjelpe til med servering og rydding på temamøtene.

* Uken for Seniorfestivalen. Det blir nødvendig for en gruppe å finne annet lokale.